

Skimanir í leikskóla.

Í Aðalnámskrá leikskóla 2011 segir að mat á námi, þroska og velferð barna feli í sér að safnað er upplýsingum um það sem börn fást við og hafa áhuga á; hvað þau vita, geta og skilja. Upplýsingarnar eru notaðar til að styðja nám og velferð barna við skipulagningu leikskólastarfsins og í samstarfi við foreldra. Einn liður í þessu mati eru skimunarpróf.

Tilgangurinn með skimunarprófum er að finna þau börn sem þarfnast sérstakrar athygli og stuðning. Börn sem gætu átt í erfiðleikum og eru seinni til en jafnaldrar. Sjaldnast koma niðurstöður skimana á óvart þar sem náð er fylgst með börnunum á leikskólunum og kennararnir vita yfirleitt hver staða hvers og eins barns er. Skimunarpróf eru þó góð til að finna veikleika og styrkleika hjá einstaka barni og niðurstöðurnar hjálpa oft til við að skipuleggja áframhaldandi vinnu með barnið. Skimunarpróf eru lögð fyrir með samþykki foreldra. Þeir eiga líka rétt á að þeim séu kynntar niðurstöður og að leitað sé eftir samvinnu við þá um frekari úrræði ef þörf er á. Athygli skal vakin á því að niðurstöður skimana eru aðeins vísbendingar um hugsanlegan vanda barns en um leið tækifæri til að taka á vandanum og vinna áfram út frá þeim.

Á síðustu áratugum hefur áherslan í rannsóknum á lestrarerfiðleikum beinst sífelld meira að samspili málþroska og lesturs. Góður málþroski og þar með talin góð hljóðkerfisvitund, eykur líkurnar á farsælu lestrarnámi. Það er því mikilvægt að fylgjast náið með þeim þáttum sem vitað er að hafa áhrif hafa á framvindu lestrarnáms og grípa inn í ef þörf er á.

Hér verður stuttlega fjallað um tvö próf sem notuð eru við skimun í leikskólum.

EFI-2 er málþroskaskimun fyrir börn á fjórða ári. Til að meta málþroska barna þurfa viðmið að vera skýr og byggð á áreiðanlegu matstæki. EFI-2 er staðlað á Íslandi og er ætlað til notkunar í leikskólum. Prófið er myndabók sem barnið skoðar með kennara sínum og svarar ýmsum spurningum. Svör barnsins gefa vísbendingu um hvar það er stadd í málþroskaferlinu. Út frá niðurstöðum er svo gripið til mismunandi úrræða. Það getur verið nánari greining hjá talmeinafræðingi til að kortleggja stöðuna betur eða þjálfun í ákveðnum málþroskaþáttum, allt eftir því hver niðurstaðan er.

Hljóm 2 er einstaklingspróf í leikjaformi sem kannar hljóðkerfisvitund elstu barna í leikskóla. Það er hannað til að finna þau börn sem gætu verið í áhættu fyrir síðari lestrarerfiðleika. Það er lagt fyrir öll leikskólabörn að hausti á síðasta ári í leikskóla. Með hliðsjón af niðurstöðum prófsins er síðan unnið með þau atriði sem þörf er á að þjálfna sérstaklega hjá hverju barni. Þeim er gjarnan skipt í hópa og áhersla lögð á það sem vinna þarf með. Hjá þeim börnum sem þurfa þykir er prófið er svo endurtekið að vori til að meta framfarir. Niðurstöður fylgja börnunum upp í grunnskólann þar sem þær eru hafðar til hliðsjónar við skipulagningu lestrarnáms.

Þessi tvö skimunarpróf eru notuð í flestum leikskólum á Austurlandi. Leikskólakennarar sjá um að leggja þau fyrir og nýta sér þær niðurstöður við skipulagningu þjálfunar og kennslu eða til annarra úrræða. Það er mikilvægt að kennarar nýti niðurstöður skimana börnunum til aukins þroska.

Heimildir:

Aðalnámskrá leikskóla 2011, Útg. Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2012

EFI-2, málþroskaskimun fyrir börn á fjórða ári. Höfundar: Elmar Þórðarson, Friðrik Rúnar Pálsson og Ingibjörg Símonardóttir. Útg. 2012.

Hljóm-2, athugun á hljóð- og málvitund leikskólabarna. Höfundar: Ingibjörg Símonardóttir, Jóhanna Einarsdóttir og Amalía Björnsdóttir. Útg. 2002.